

"Nová" GaJK

V rýchlo a zásadne sa meniacej planetárnej klimatickej skutočnosti nemusíme opakovať zaužívané a zastaralé inštitucionálne vzorce, nemusíme sa doťahovať sa na štandardy "starého sveta" ani sa uspokojiť s kozmetickými úpravami. „Tu a teraz“ je historická šanca premeniť Galériu Jozefa Kollára na úplne nový typ inštitúcie, ktorá stojí na pomedzí "kultúry" a "ekológie", prezentuje minulosť banského regiónu cez historické zbierky a zároveň reflektuje súčasný stav planéty a spoločnosti. Táto inštitúcia môže byť **interdisciplinárna**, môže v sebe **hybridne** spájať úlohy **múzea, galérie, experimentálneho think-tanku a vedecko-náučného osvetového centra** a synergicky ich prekračovať. Jej úlohou môže byť pomocou umenia, obrazov, zážitkových inštalácií a imerzívnych prostredí reflektovať novú planetárnu realitu klimatickej krízy, nastoliť v ľuďoch **kritické povedomie** a zároveň hľadať **východisko a nádej**.

Tieto parametre navrhujem ako ideálny stav, ku ktorému by galéria smerovala cez "obdobie tranzície".

Hlavné tematické zameranie "novej GaJK" by malo zároveň byť princípom jej fungovania. GaJK by mala byť nielen **o ekológii**, ale najmä **ekologická**.

Ekológia ako téma reflektovaná v stálych expozíciách, dočasných výstavách a v zbierkotvornej činnosti, napríklad:

- vťah človeka k prostrediu, historicky sa meniace chápanie pojmu "príroda" a v súvislosti s tým aj meniace sa jej zobrazovanie, radikálne seba-poznanie ľudstva a uvedomenie si nášho miesta v biosfére, znovu-nastolenie pút k ne-ľudským bytostiam, vplyvy ľudských činností na prostredie a biosféru, atd.

- kritické a zároveň citlivé prehodnotenie historickej úlohy ťažby vo formovaní krajiny a jeho vplyv na životné prostredie, hľadanie nových naratívov a aspektov v histórii a súčasnosti ťažby, prehodnotenie jej spoločenských, ekonomických a ľudsko-právnych dopadov

- zbierkotvorná činnosť - zbierky by sa stavali so zreteľom na ekologickú tému diel, vrámci (strednej) Európy by to bol unikát

- stále expozície s ekologickou témou, ktoré prepájajú artefakty naprieč zbierkami SBM (umenie, nástroje, technika, etnografia, mineralógia, atď) so súčasným umením a

artefaktami do pôsobivých imerzívnych prostredí

Ekológia ako princíp fungovania inštitúcie:

- šetrnosť energetická, ekonomická, materiálová, prevádzková, personálna
- vynaliezavé riešenia situácií, ktoré doteraz predstavovali ekologický risk obnova, prestavby, kúrenie, stavanie expozícií, mobiliár, osvetlenie, transporty, atď. FPU má vypracované smernice pre ekologické opatrenia pri prevádzke inštitúcií, dá sa inšpirovať.

- **GaJK ako priestor pre všetkých.** Galéria by do programu zahŕňala široké spektrum tvorcov aj publik. V programe krátkodobých výstav by prezentovala prestížnych a európsky relevantných umelcov-kyne zo Slovenska a Európy, miestnych umelcov-kyne, amatérskych tvorcov zo Štiavnice a okolia. Minuloročný program Priestor oslobodeného času bol veľmi populárny a do galérie pritiahol ľudí, ktorí tam inak nechodia. Práca s regionálnymi umelcami a amatérmi vyžaduje starostlivé, ale radikálne kurátorovanie.

- **Obnova galérie.** Je veľmi dôležité, aby prebiehala **transparentne a odborne.**

Transparentnosť: súťaž by organizoval kompetentný nezávislý orgán, združenie architektov, napríklad **2021.sk**. Oragnizovali veľa verejných súťaží so skvelými výsledkami.

Odbornosť: dohliadnuť na to, aby obnovu nerobili priemerní až podpriemerní architekti, ktorí sú dlhodobo nacucnutí na SBM a ich práca nie je relevantná. V rámci dodržania ekologického zamerania novej GaJK čo najviac **recyklovať**, používať materiály, s nízkou enviro záťaživosťou, **ekologicky odbúrateľne materiály, zachovať čo najviac toho, čo v budove teraz je**, v expozíciách čo najviac využívať **denné svetlo**. Dobrým príkladom môžu byť **podlahy z recyklovaného plastu** (projekt máme rozpracovaný zo Zlatých čias participatívny, zapája sa doňho verejnosť).

- **Počet a typ pracovných miest pre "novú GaJK".** Súčasná situácia nie je zlučiteľná s ani základným fungovaním inštitúcie. Navrhujem, aby boli obsluhni pracovníci--čky zdieľaní s materskou inštitúciou SBM a odborní pracovníci--čky sa sústredili na chod "novej GaJK".

- bývalú pozíciu VEDÚCI/VEDÚCA by som navrhovala zmeniť na **koordinátor-ka galérie**, ktorý-á by mali na starosti produkciu výstav, spolupodiel'ali by sa na dramaturgii programu, komunikáciu s SBM, human resources, fundraising, kultúrny menežment. V nezávislej kultúre túto funkciu napríklad robí Marek Adamov v Novej Synagóge alebo

Zuzana Pacáková pre Bielu noc.

- **kurátor-ka na staré umenie:** tvorba programu, stále expozície a krátkodobé výstavy

- **kurátor-ka na moderné a súčasné umenie:** tvorba programu, stále expozície a krátkodobé výstavy

- **lektor-ka:** človek, ktorý sprevádza návštevníkov po expozíciách, nutná znalosť jazykov! Tento človek by mal robiť aj detské dielne a sprievodný program v galérii.

- **vrátnik-čka:** človek, ktorý sedí na vrátnici a predáva lístky

- **depozitár-ka:** pozícia zdieľaná s múzeom, najmä ak sa bude deponovať centralizovať. V súčasnosti je deponárka v GaJK skoro 100 percentne nevyužitá pozícia (nerobí ani administratívu ohľadom výpožičiek). Prípadne pozícia kumulovaná s kurátorstvom starého umenia.

- **technik-čka/hospodár-ka:** človek, ktorý sa stará o budovu a pomáha pri inštalovaní a údržbe výstav. Za normálnych okolností by som navrhovala pozíciu zdieľať s SMB, ale vzhľadom na neschopnosť muzeálnych technikov navrhujem samostatného pracovníka pre GaJK, prípadne outsourcovať. V nezávislej kultúre je veľa schopných ľudí, ktorí by presne toto vedeli robiť dobre a s nadšením.

-**PR:** človek, ktorý spravuje sociálne siete, komunikuje s médiami, grafickými dizajnéromi, formuje identitu GaJK navonok, prezentuje výstavy a činnosť galérie na webe. V čase korony veľmi dôležitá pozícia!!! Môže byť kumulovaná funkcia s kurátorom, "vedúcim /vedúcou", alebo lektorom-kou, podľa daností konkrétnych ľudí. Pozícia sa nedá zdieľať so SBM, pretože múzeum nemá zamestnanca, ktorý by toto zvládol na požadovanej úrovni.

-**upratovač-ka:** pozícia, ktorá má byť zdieľaná so SBM, zamestnankyňa na plný úväzok len pre GaJK nie je potrebná.

-**ekonóm-ka:** pozícia, ktorá má byť zdieľaná so SBM, zamestnankyňa na plný úväzok len pre GaJK nie je potrebná.

- **Zmena názvu galérie.** Terajší názov GaJK sa viaže na jedného z mnohých umelcov zastúpených v zbierke múzea, nebude korešpondovať s novým zameraním galérie. Nové smerovanie inštitúcie vyžaduje aj nový názov, reflektujúci jej nové DNA.